

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**



**QALAMTASVIR II
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60111200-Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi

Chirchiq – 2023

Fan/modul kodi QalamT208	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3-4	ECTS - Kreditlar 4-4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Qalamtasvir II	120	120	240
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad - qalamtasvir barcha tasviriy san'at turlarining rangtasvir, dekorativ amaliy san'at, grafika, xaykaltaroshlikning asosi sifatida bo'lajak pedagog rassomlarga borliqni ko'rib-kuzatib to'g'ri tasvirlash, idrok etish, qo'l, ong va sezgi organlarini shakllantirish hamda bo'lajak rassom-pedagoglarni tasviriy san'at asoslariga o'rgatishni maqsad qilib qo'yadi. Fanning vazifasi - boshqa ixtisoslik fanlari qatorida bo'lajak o'qituvchi-rassomlarni tayyorlashda asosiy mezon hisoblanib, u talabalarga amaliy mashg'ulotlar o'tkazish orqali olib boriladi. Shuni ta'kidlash kerakki, amaliy mashg'ulotlar nazariy bilimlar qatori bo'lajak rassom-pedagoglarga ularning keyingi pedagogik va ijodiy faoliyatlarida muhim o'rin tutadi. II. Amaliy qism (amaliy mashg'ulotlari) III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 3-semestr 1-mavzu. O'ziga hos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson portreti qalamtasviri. Natyurani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyurani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Hajmga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Naturani umumlashtirib yaxlit shtrixlash. Ishni umumlashtirish va yakunlash. 2-mavzu. Inson qiyofasini qo'llari bilan beligacha tasvirlash. Natyurani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyurani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Ishni umumlashtirish va yakunlash. 3-mavzu. Inson qo'llari va oyoqlarini turli rakurslarda (anatomik tahlilari bilan) tasvirlash. Natyurani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyurani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni			

	VIII. Qo'shimcha adabiyotlar 4. B.Boymetov "Qalamtasvir" Pedagogika institutlari va universitetlari talabalari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent, 1997. 5. Tojiyev B, Mahkamova S. "Qalamtasvir" (Dastlabki saboqlar). Metodik qo'llanma. Toshkent, 2013. 6. P.Thomas, A.Taylor Drawing, London-2011 7. B.Barber "Full course of the drawing", Barselona-2014 IX. Axborot manbalari 1. www.cspi.lib.uz – Chirchiq davlat pedagogika universiteti e-kutubxona veb sayti 2. www.cspi.uz Chirchiq davlat pedagogika universiteti rasmiy veb sayti 3. www.natlib.uz - (A.Navoiy nomidagi O'z.MK) 4. www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil "29" 08 dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: A.Sh.Abdumajitov CHDPU, "Tasviriy san'at va dizayn" kafedrasida o'qituvchisi,
9.	Taqrizchilar: O'.N.Nurto'yev - Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti Tasviriy san'at kafedrasida mudiri p.f.n., dotsent B.B.Baymetov –CHDPU, "Tasviriy san'at va dizayn" kafedrasida p.f.n. professori.

saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash 4-mavzu. Turli grafik materiallardan foydalanib (Retush, ko'mir, pastel v.k.) Tik turgan holatdagi inson qomatining murakkab holatdagi tasvirini ishlash. Natyrani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyrani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash 5-mavzu. Turli grafik materiallardan foydalanib (Retush, ko'mir, pastel v.k.) Tik turgan holatdagi inson qomatining murakkab holatdagi tasvirini ishlash. Natyrani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyrani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash 4-semestr 1-mavzu. Beligacha yalang'och holda o'tirgan qiyofachi portreti qalamtasvirini ishlash. Natyrani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyrani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash 2-mavzu. O'tirgan holatdagi inson qomati kompozitsiyasini tasvirlash. Natyrani kuzatish va eskizlar bajarish. Natyrani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash
--

3-mavzu. Yalang'och holda o'tirgan inson qomatini to'liqligicha tasvirlash. Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash. 4-mavzu. Aniq kasbni ifodalovchi tik turgan inson qomatini murakkab holatdagi tasvirini ishlash. Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash 5-mavzu. Intererda ikki va undan ortiq kishi ishtrokida murakkab kompozitsiya ishlash (Tarixiy mavzuda kompozitsiya tashkil etish). Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani qog'ozga to'g'ri joylashtirish. Konstruktiv qurish. Anatomik jihtdan tahlil qilish Nisbatlarni saqlash, chiziqli perspektiva va gorizont chiziqlarini tahlil qilish. Buyumlarning hajmiga ishlov berish. Soya-yorug', blik, reflekslarini aniqlash. Detallarni alohida shtrixlash. Hajmga ishlov berish. Shtrixlash. Shtrixlash bosqichini davom ettirish Ishni umumlashtirish va yakunlash III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Talaba mustaqil ta'limni bajarish uchun darslik va o'quv qo'llanmalar fan boblari va mavzularini o'rganishi; tarqatma materiallar, amaliy ishlar bajarishni o'rganish; maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash; talabaning o'quv-ijodiy ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish; tavsiya etiladi. Mustaqil ta'lim mavzulari bo'yicha talabalar A3 formatda, qalam, ko'mir, sangina, pastelda vazifani chizib topshiradi. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 3-semestr 1. O'ziga hos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson portreti qalamtasviri 2. Keksa inson boshining murakkab holatdagi portreti qalamtasviri 3. Yosh bola portreti 4. Mening zamondoshim portreti 5. Avtoportret.	
--	--

4-semestr 1. O'tirgan holatdagi inson qomati kompozitsiyasini tasvirlash 2. Inson tanasi turli holatlardagi qalamchizgilari 3. Ikki yoki uch kishi ishtirokida kompozitsiya qalamtasviri 4. Yalang'och gavda qalamtasviri 5. Murakkab xolatda turgan yoki yotgan inson tanasi qalamtasviri.	
3. IV. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: «Qalamtasvir» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba. O'quvchilarni tasviriy faoliyatga o'rgatishning mazmuni va xususiyatlari, tasviriy san'atga o'rgatishning didaktik tamoyillari, tasviriy san'atga o'qitish jarayonida qalamtasvirning ishlash mazmuni, metod va texnologiyalari orqali ularning bilimlari tekshiriladi. Qalamtasvirni o'qitish jarayonida talabalarni estetik jihatdan tarbiyalash haqida, oddiy geometrik shakllardan boshlab insonning qomatini tasvirlay olishgacha, tasviriy san'at asarlarini yaratishda qalamchizgining ahamiyati, mashg'ulotlarni tashkil etish orqali ularda ko'nikma hosil qilinadi. Maktablarda tasviriy san'at darslari uchun ishlanmalar tayyorlashni, yaxshi o'zlashtiruvchi va iqtidorli o'quvchilar bilan individual darslar olib borish, tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonini taxlil etish, o'quvchilar ijodiy ishlarini baholay olish to'g'risida malakalariga ega bo'lishi kerak.	
4. V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • interfaol keys-stadilar; (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • amaliy mashg'ulotlar • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. • ijodiy ishlar yaratish	
5. VI. Kreditlarni olish uchun talabalar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha amaliy ishni topshirish.	
6. VII. Asosiy adabiyotlar: 1. Baymetov B. "Qalamtasvir(Portret)". O'quv qo'llanma/ Toshkent,BOOK TRADE, 2022. 2. Muratov X.X. "Qalamtasvir", Toshkent, Ijod-print, 2020 3. Muratov X.X. "Qalamtasvir", Darslik Toshkent, Lesson Press, 2023	